

Evocant el Tom Waits de Manel Marí

per Isidor Marí

Comme ils sont beaux, les trains manqués!
(Jules Laforgue).

Quan desapareix algú que apreciàvem, sempre ens agafa pel coll un sentiment de recança, per no haver arribat a compartir-hi més moments, per no haver pogut conèixer més a fons el seu món, i examplar i aprofundir les coses que us unien.

Amb en Manel Marí m'afecta especialment aquesta sensació, perquè no vaig tenir la sort d'arribar-lo a conèixer fins al 2017, arran del seu llibre *Tavernàries*, que em va demanar de presentar a Eivissa. Hauríem pogut coincidir molt abans, a Eivissa o en un altre lloc. Seguíem camins que s'haurien pogut encreuar, però no va ser així. Teníem alguna notícia l'un de l'altre, recíprocament, això sí; però l'amistat no havia pogut créixer abans.

Rellegint avui la dedicatòria que en Manel va escriure a l'exemplar de *Tavernàries* que aleshores em donà, la recança encara es fa més viva: *...a Isidor Marí, amb qui no he compartit encara tantes tavernes com voldria, aquests glops de versos, algun paisatge comú, i una abraçada ben, ben forta.*

I bé, evocant aquest buit que no podem omplir, i sabent que en Manel —com queda ben patent a les *Tavernàries*— vivia amb una intensitat especial el món de les cançons, he pensat que aquest espai comú inexplorat podria ser l'objecte d'aquestes notes, que imaginem com hauria pogut ser un bocí del cançoner compartit entre ell i jo, i que voldrien servir perquè tothom enriqueixi el context de les cançons de *Tavernàries*, i especialment la connexió entre Tom Waits i Manel

L'autor de l'article i el poeta Manel Marí, en l'acte de presentació de *Tavernàries* a Eivissa.

Marí, encara que probablement altres persones properes la coneixen molt millor que jo.

L'apartat de les *Cançons de taverna* que conté el llibre ja són una bona mostra de la versatilitat versificadora de Manel Marí, de la seva capacitat per apoderar-se de qualsevol forma poètica, des de les més artificioses a les més populars, com aquestes. I *més populars* en aquest cas no vol dir en absolut que siguin més senzilles: no hi ha res tan difícil i elaborat com la naturalitat dels gèneres populars.

Les *Cançons de taverna* són poemes-cançó que en realitat ja canten gràcies a la mateixa musicalitat dels versos i que recorren una àmplia gamma d'estils musicals: el “narcocorrido” mexicà de *Paco el de*

'sa Penya', el *Tango* (amb pedres o en bars oberts), el *Fado vadio*, la *Cançó d'amor de fora el bar*, la *Cançoneta marinera*, la *Tornada de blues*... Totes aquestes cançons tenen una forta connexió entre el text i l'entorn de la música que evoquen. No és estrany que alguna, un tango si no estic equivocat, ja hagi arribat a ser cantada per Borja Penalba.

Però més enigmàtica pot semblar la connexió que en Manel Marí va voler establir amb Tom Waits. Després del *Pòrtic* que obre el llibre de *Tavernàries*, el primer bloc de poemes es titula precisament *Tom-waitianes*, i és evident que en Manel volia que aquesta fos una mena de clau interpretativa dels poemes d'aquest apartat, i potser de tot el llibre.

Una primera pista, prou interessant, és la citació que precedeix els poemes: *The piano has been drinking, not me*. [És el piano que ha begut, no jo.] Correspon al títol i un fragment de la tornada d'una cançó de Tom Waits, carregada d'imatges suggerents i desconcertants: *El piano ha estat bevent, el nus de la meva corbata dorm, i el combo ha tornat a Nova York...*

Però el missatge de la citació sembla clar: no us refieu pensant que el que diuen els poemes de *Tavernàries* és una divagació fruit d'una borratxera. Al contrari, són un esforç de lucidesa, de veracitat (*In vino veritas*, recorda un altre poema)... I jo hi afegiria encara que són una denúncia de les hipocresies d'on neixen les frustracions d'una societat que presumeix de sòbria i viu en la ignorància de la seva pròpia al·lucinació.

Des d'aquest punt de vista, la referència a Tom Waits es pot carregar de sentit: pocs cantants han sorgit tan clarament com ell dels clubs nocturns, hi han desplegat

com ell la major part de la seva obra i han reflectit com ell la gent, les escenes i els símbols d'aquest món, també tavernari.

I mentre evocava aquesta afinitat entre els clubs nocturns de Tom Waits i les tavernes mediterrànies del llibre d'en Manel, m'he adonat que també hi ha una nostàlgia *tomwaitiana* per la bellesa dels trens perduts de Laforgue, pels amors i les vides que haurien pogut ser, tal vegada per la fallida de la societat justa i solidària que la poesia tavernària d'en Manel Marí trobava a faltar, sota el vel benpensant i sobri del fingiment.

És possible que fos aquesta la intenció de posar des del principi els poemes de *Tavernàries* sota l'advocació de Tom Waits. I sigui com sigui, a mi em va fer recordar algunes cançons en què Waits canta els amors que no van arribar a ser, com *Martha*, on algú telefona al cap de molts anys a un amor de joventut i recorda des de l'impossible els temps de roses que havien viscut junts; o com *I Hope That I Don't*

Fall In Love With You [Espero no enamorar-me de tu], en què un noctàmbul juga amb la idea de flirtejar amb una noia que veu, fins que tanquen el club i, justament quan ella ja no hi és, veu que al final se n'havia enamorat.

Aleshores, imaginant que aquestes cançons podien formar part de l'imaginari *tomwaitià* d'en Manel Marí, he volgut oferir en record seu a tots els que devien conèixer millor que jo la seva connexió amb Tom Waits, dues versions d'aquelles cançons, no com a simples traduccions del seu sentit, sinó com a versions cantables, en què la música i la lletra també lliguen en català. Qui sap si algun dia les hauríem pogut cantar en Manel i jo. Qui sap si algun dia les arribarem a cantar, en alguna taverna del més enllà... Perquè si hi ha més enllà, segur que hi haurà alguna taverna, i hi podrem trobar en Manel.

Aquí les cançons, també amb el text en anglès, per si és publicable al costat de la traducció. Va per tu, Manel.

Martha

—Ja tinc línia? Puc marcar?—(Després de tants anys, no em coneixerà la veu, mig emocionat...)

—Hola, hola? Sí? ets Martha? Soc el vell Tom Frost. T'he trucat per conferència, tant se val el cost! Ja fa quaranta anys o més, sí, Martha, quins records... Vine a fer un cafè, si vols, i parlarem de tot...

Sí, era un temps de roses, poesia i prosa, Martha, ho eres tot per mi i jo ho era tot per tu. Demà no existia i les penes sols servien per cremar-les amb l'hivern més cru.

Ara em sento molt més vell, tu també ets més gran. El marit i els nens, què fan? Saps que m'he casat? Que bé que has trobat algú i et sents segura amb ell... Érem joves i tan ximples, ara hem posat seny.

Sí, era un temps de roses, poesia i prosa, Martha, ho eres tot per mi i jo ho era tot per tu. Demà no existia i les penes sols servien per cremar-les amb l'hivern més cru.

Martha

Operator, number please, it's been so many years
Will she remember my old voice while I fight the tears
Hello, hello there, is this Martha, this is old Tom Frost
And I am calling long distance, don't worry about the cost
'Cause it's been forty years or more, now Martha please
[recall
Meet me out for coffee, where we'll talk about it all

And those were the days of roses, of poetry and prose
And Martha all I had was you and all you had was me
There was no tomorrows, we packed away our sorrows
And we saved them for a rainy day

And I feel so much older now, and you're much older too
How's your husband, and how's your kids, you know
[that I got married too
Lucky that you found someone to make you feel secure
'Cause we were all so young and foolish, now we are
[mature

And those were the days of roses, of poetry and prose
And Martha all I had was you and all you had was me
There was no tomorrows, we packed away our sorrows
And we saved them for a rainy day

Jo era un arrauxat, recordes? I encara ara, crec!
L'únic important llavors era fer-se l'homenet.
Potser, que seguíssim junts, no tenia sentit,
i Martha, Martha, que no ho veus? T'estimo igual
[que ahir.

*Sí, va ser un temps de roses, poesia i prosa, Marta,
ho eres tot per mi i jo ho era tot per tu.
Demà no existia i les penes sols servien
per cremar-les amb l'hivern més cru.*

I en aquelles nits en calma, tremolàvem junts...

Espero no enamorar-me de tu

Espero no enamorar-me de tu
perquè estar enamorat és molt fotut,
p'rò sona un disc i tu em somrius, saps que t'estic
[mirant,
bec una canya i no menganyes, t'estàs insinuant...
i espero no enamorar-me de tu.

El local es veu atapeït de gent
i no sé si oferir-te algun seient.
Tens al costat un desgraciat, gira l'esquena i
[deixa'l:
ans que acabi aquesta nit tu i jo ens podem
[conèixer,
i espero no enamorar-me de tu.

La nit fa coses rares dintre teu:
em sento un gat en zel i no ho entenc.
Quan m'he girat i t'he mirat has tret un cigarret,
no tinc pebrots per dar-te foc, encara no et conec,
i espero no enamorar-me de tu.

Pel que veig estàs sola igual que jo
i tan tard ningú vol estar tot sol.
Miro al voltant i et vaig mirant, tu mires cap aquí,
el teu company ja fot el camp i tinc lliure el camí,
i em temo que t'enamoris de mi.

Au, ja tanquen. La música és suau.
Un darrer got. Demano una altra *stout*,
i quan em giro ja no et veig, no puc entendre on ets,
recorro el lloc i no ets enlloc, faré una ronda més,
i ara crec que m'he enamorat de tu.

And I was always so impulsive, I guess that I still am
And all that really mattered then was that I was a
[man
I guess that our being together was never meant to be
And Martha, Martha, I love you, can't you see

And those were the days of roses, of poetry and prose
And Martha all I had was you and all you had was
[me
There was no tomorrows, we packed away our
[sorrows
And we saved them for a rainy day

And I remember quiet evenings, trembling close
[to you

I Hope That I Don't Fall In Love With You

Well, I hope that I don't fall in love with you
Cause falling in love just makes me blue
Well, the music plays and you display your heart for
[me to see
I had a beer and now I hear you calling out for me
And I hope that I don't fall in love with you

Well, the room is crowded, people everywhere
And I wonder, should I offer you a chair?
Well, if you sit down with this old clown, take that
[frown and break it
Before the evening's gone away, I think that we can
[make it
And I hope that I don't fall in love with you

Well, the night does funny things inside a man
These old tomcat feelings you don't understand
Well, I turn around to look at you, you light a
[cigarette
I wish I had the guts to bum one, but we've never
[met
And I hope that I don't fall in love with you

I can see that you are lonesome just like me
And it being late, you'd like some company
Well, I turn around to look at you, and you look back
[at me
The guy you're with he's up and split, the chair next
[to you is free
And I hope that you don't fall in love with me

Now it's closing time, the music's fading out
Last call for drinks, I'll have another stout
Well, I turn around to look at you, you're nowhere
[to be found
I search the place for your lost face, guess I'll have
[another round
And I think that I just fell in love with you

ISIDOR MARÍ ■